

Irena Kutyłowska

Wojciechów, fortalicjum, gm. loco,
woj. lubelskie, AZP 77-78/- lub 78-78/-

Informator Archeologiczny : badania 29, 128

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prace badawcze przeprowadzone w 1995 r. stały się zaczątkiem systematycznych prac archeologiczno-architektonicznych, które będą prowadzone w sezonach następnych. Wykazały one, iż zamek w Świerkłańcu należy do jednych z najciekawszych zamków nizinnych z okresu średniowiecza w Polsce, szczególnie ze względu na swój rzut owalu zbliżonego do kola. Odkrycie wcześniejszego wału zalegającego na drewnianym ruszcie świadczy, iż zamek mурowany został posadowiony na starszym założeniu, wymagającym dalszych badań. Odkrycie murów gotyckich wieży, jak i piwnicy w jej obrębie, daje nadzieję, iż średniowieczny trzon zamku tkwi w fundamentach i nie uległ zatarciu przez późniejsze przebudowy, dając kapitalną możliwość przesłedzenia najstarszych jego faz.

Wielki, st. 1, gm. Płużnica, woj. toruńskie — patrz: wczesne średniowiecze

Wojciechów, fortalicjum
gm. loco, woj. lubelskie
AZP 77-78/—
lub 78-78/—

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Katedra Archeologii w Lublinie

Badania prowadziła dr hab. Irena Kutylowska. Finansowane z praktyk studenckich Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Czwarty sezon badań. Późnośredniowieczne fortalicjum z mурowanym dworem.

Badania w 1995 r. potwierdziły wyróżnione wcześniej dwie fazy, tj. średniowieczną i nowożytną, umocnień fortalicjum. Pozwoliły również odczytać pierwotny narys bastioników nowożytnych, co umożliwiło skorygowanie dotychczasowych planów wojciechowskiego wału ziemnego.

W wykopie nr 1/95 (obejmującym górne partie południowego stoku wału) stwierdzono, że w średniowieczu umocnienia miały narys zbliżony do koła. Wnętrze wału usypane z opoki marglistej przemieszanej z lessem (wydobytych w czasie wybierania fosy) umocnione było wzdłuż zewnętrznego stoku przynajmniej jednym rzędem palisady z bali grubości ok. 0,5 m, dołem przyciosanych w prostokąt i zaostrzonych. Od zewnątrz palisadę obsypano lessem calcowym. Silnie spieczony, a miejscami wręcz przepalony na polepę nasyp wału oraz liczne węgle drzewne w jego podwalinie wskazują, że miał on jeszcze inne konstrukcje drewniane, których układu nie można było odczytać na odcinku objętym wykopem nr 1/95. Spalenie średniowiecznego wału miało najpewniej miejsce podczas jednego z najazdów tatarskich na samym początku XVI w.

Przed 1527 r. umocnienia zmodernizowano i w zewnętrznym stoku wału średniowiecznego od strony południowej, wschodniej oraz zachodniej wyprofilowano trzy bastioniki o narysie trapezu, a w miejsce czwartego, północnego, posadowiono w fosie duży wieżowy dwór z zewnętrzną klatką schodową. Trapezowate bastioniki, a być może również odcinki kurtynowe nowej fortyfikacji, wzmocniono murem szerokości 0,9 m z łamanych kamieni wapiennych, w partii fundamentowej bez zaprawy, jak to stwierdzono na odsłoniętym odcinku w wykopie nr 1/95. Naziemne partie tego muru stanowiły zapewne obronne przedpiersie.

Niewykluczone, że stoki wewnętrzne wału na wysokości bastioników również wzmocniono łamanymi kamieniami wapiennymi, za czym przemawiałby gruz tego kamienia odsłonięty na majdanie w stropie nawarstwień destrukcyjnych u podstawy wału (wykop nr 2/95).

Odczytanie w pełni rozwiązań konstrukcyjnych obu faz wojciechowskich umocnień jest możliwe w szerokopłaszczyznowych wykopach, których założenie wymaga miejsca, ograniczonego obecnie drzewostanem i zaroślami.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Badania prawdopodobnie będą kontynuowane.